

Nr.	Tagasiside	Seisukoht	Arvestatud või ei ole arvestatud
1	Analüüsi ei ole arvesse võetud biomaatani tootmise ja kasutuslevulise tootmise kogu väärtushetkel, mistõttu analüüs ei sisalda analüüsi tootmise ja kasutuslevulise tootmise kohta. Biomaatani tootmise vastavuse hindamiseks Euroopa Komisjoni riigibiidi tingimustega tuleb arvestada kõikide kehtivate tootse vormidega. (Circle K Eesti AS)	Metoodika eesmärk on biomaatani tootjatele suunatud tootmiseme regulatiivse hindamine tulenevalt GBER 651/2014 määrusest. Metoodika arvestab teadaolevalt kõiki investeeringuga ja opereerimisega seotud kulukomponente, mis tuleb biomaatani tootmiseseadme rajamisel ja opereerimisel tasandatud kulude arutamise puhul arvesse võtta.	Jätta metoodika muutmata.
2	Analüüsi punktis „Projektide saadud tootest regulatiivse vastavuse hindamise ja toetuse välja maksimise regulatiivse kindlustamise metoodika“ on arvesse võetud üksnes järgnevat: olemasoleva regulatsiooni kohaselt makstakse Eesti biomaatani tootjatele tegevustootust suuruselt kas 100 eurot (lõpptarbijale transpordikuluna lamitud (lõendatud biomaatani) või 93 eurot (gaasisteami kaudu lamitud lõendatud biomaatani) miinus maagaasi keskmine turuhind ühikus €/MWh. Grupierandi määru määrab aga ülempiiri ettevõtte saadavale tootsele - ettevõtte saadav loetus ühikus €/MWh ei tohi ületada ettevõtte tasandatud kulude, kuhu sisse on arvestatud ka mõistlik kasum (tasuväär, ing. k rate of return), ning maagaasi turuhinna (ühikus €/MWh) vahet. Juhime siinkohal, et Eleringi kodulehel on avaldatud biomaatani tarbimise lubamise statistika kohaselt ainaks kasutusvaldkonnaks olnud Transport, mis on ka kõige kõrgema loetus väärtusega MWh kohta. (Circle K Eesti AS)	Metoodika loob mudeli projektide hindamiseks, aga metoodika eeldab mitte sektoripõhist, vaid individuaalset hindamist. Konkreetse projekti kasumlikkuse hindamisel võetakse arvesse konkreetse projekti müügitulu. Seniajani on kogu tarbimise listud biomaatani kasutusvaldkonnaks olnud lõppeest transportisektor.	Jätta metoodika muutmata.
3	VKS kohaselt on ellu kulutatud ka „turupõhine“ biomaatani tootmiseme, mis peaks asendama praegust riigibiidi tootmisemeed tootjatele, kuid eksisteerib siiski samaaegselt ja akumuleervalt. Kehitvad on nii toetus biomaatani tootjale lõendatud biomaatani tarbimise ette Transporti kui ka võimalus saada varaselt kasu transpordis lõpparbitrimise antud biomaatani statistika müügitulust vedeliku tarbijatele, vastavalt VKS §-le 2 st sätestatult. Statistika müügitulu ei ole analüüsis kahelüürselt arvesse võetud, kuigi statistika väärtus biomaatani tootmise väärtusahelas on märkimisväärne. (Circle K Eesti AS)	Päriloluliumuute ja statistika müügi kajastamist ning lugu arvestamist käsitletakse tehokeljel 9 viimases lõigus.	Jätta metoodika muutmata.
4	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on avalikult teavitatud, et alates praeguse tootisperioodi lõpust (ehk 2024 aastast) on eesmärk asendada biomaatani tootjatele makstav tegevustootest turupõhiste instrumentidega, sealhulgas lõpparbitrimise antud biomaatani statistika müügituluga. Käesolevast analüüsist ei selgu, kas selline plaan on reaalselt teostatav ja kaitaks ära biomaatani tootmise tegelekulud, kui enam täiendavaid tootmisemeed biogaasile ei rakendata. (Circle K Eesti AS)	Metoodika eesmärk on biomaatani tootjatele suunatud tootmiseme regulatiivse hindamine tulenevalt GBER 651/2014 määrusest. Kõusimis ei ole seotud kasumlikkuse hindamise metoodikaga, aga biomaatani tootmiseme disainiga.	Suunata kõusimis tootmisemeed väljajootajale.
5	KPMG metoodika alusel leitav kapitali hind alahindab Eesti biomaatani tootvate ettevõtte kapitali hind (WACC) ja seeläbi alahindab ka energia tasandatud kulud (LCOE). (Rohegaas OÜ)	Vastus leitav WACC arvutuse kommentaaride alt.	Muuta WACCI arvutus vastavalt välja loodud põhjendustele.
6	Metoodika pole piisavalt arvesse võtnud MKM 13.09.2017.a määruse nr 50 „Biomaatani turu arendamise toetamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ eelõhdu seletuskirja §-s 8 esiletoodud riske: -projekti pikaajalise jätkusvõime puudumine seoses biomaatani tarbimise kohustuse puudumisega- tootja saab piiratud perioodi jooksul (2+3 aastat) garanteeritud rahavoog ja puudub 100% kindlus, milleks kulunevad rahavood tootisperioodi järgnevat. Juhul kui puudub võimalus seada sisse biomaatani tarbimise kohustus, tootab biomaatani tootja tõenäoliselt konkurentsivõimetu hinnaga toodet, millel puudub tarbijakond; - projekti finantseerimine on eeltoodust kulukam lühikesse garanteeritud rahavooode perioodi lõtu. Taastuvenergia sektoris on tavaks kas 12-aastase või 20-aastase pikkusega tootmisemeed, mis tagavad projektkirandajale minimaalse rahavoo. Analüüsitud tootmisemeed võimaldas käsitsele maksimaalselt 2+3 aastast tootisperioodi; - kuigi biomaatani tootja ja vahendaja võivad teha kõik endast oleneva, ei puudu tarbimisega seotud risk - biomaatani ei pruugi tekkida vajalikku tarbijakonda, mis võimaldaks külast transpordisektorisse ja ka mujale müüa. Garanteeritud ei ole tarbijakonna teke lootuse, kodutarbijate ega transpordisektoris väljaspool KIK rakendatud meetod. - tootja ja vahendaja jaoks võivad reaalseeruda mitmed tehnoloogija ja praktilise tootmisega seonduvad riskid - toorme kättesaadavus võib kõhkuda tulenevalt uudest sektorist ning organisatsioonist tootmisprotsessidest. Kohtades, kus kasutatakse heterogeensid looraineid, on lootud sõltuvad looraineid pakkuvatest osapooltest ning seetõttu võib reaalselt tootuda biomaatani kogus väga suures ulatuses kõhkuda. (Rohegaas OÜ)	Metoodika eesmärk on hetkel kehtiva biomaatani tegevustootuse tootmiseme vastu GBER 651/2014 määrust ja luua loovahend, kuidas kontrollida antava riigibiidi vastavust Euroopa Komisjoni nõuetele. Väljajootud riskide arvesse võtmise ei ole seotud antud metoodikaga vaid üleüldise tootmiseme lähemisisisiga, mis ei ole antud analüüsi skooobis. Kuna iga projekt on erinev, siis sellist lähtudes viisi toetuse andja aastal 2020 läbi 2018 aastal tood alustanud projektide audidit nende vastavuse hindamiseks GBER 651/2014 määruse nõuetele.	Jätta metoodika muutmata.
7	Rõhutame, et Euroopa Komisjoni selgituse kohaselt tuleb kõnesolev hindamine viia GBER artikkel 43 lg 5 mõtet silmas pidades läbi ex ante, sektorile (mitte konkreetse äriühingu) analüüsina enne tootjate toetuse saajaks kvalifitseerimist. Riski tuleb hinnata investimisotsuse toetamise hetkel, hilisem hindamine ei ole relevantne. Toetustoodud jooksul hindamist läbi ei viida ja toetusemäär ei muudeta. Iga-aastane hindamine omab mõju üksnes uute alustavate projektide osas. (Rohegaas OÜ)	GBER kohaselt ja talituse vastuste kohaselt ei tohi projekt üheski perioodis ületada määrusega kehtestatud kasumlikkuse piiramaasid. Komisjoni talituse selgituse kohaselt on tasandatud kulude hindamisel võimalik lähtuda sektorileest andmetest ja kasutada ex ante printsiipi, kuid kohustus selliselt puudub. Kuna biomaatani tootmise projektid on väga erinevad ja kasutavad erinevaid tehnoloogiad projektid, siis on vaja hinnata projektide individuaalselt ja puudub õiguslik alus projektide mitte hindamiseks tootisperioodi jooksul. Samuti tuleb arvesse võtta, et esialgselt kuni 2020 aasta lõpuni kehtunud tootmisemeed pikendati 2023 aastal lõpuni.	Jätta metoodika muutmata.
8	Tasandatud kulude võrdlemine toetusega oleks kohane lähenemine juhul, kui biomaatani tootmist toetatakse pikaajalise tootmisemeediga. Võrrelda projekti eluea tasandatud kulud esimeste üksikute aastate tootist sisaldava tuluga ei ole kohane. Ettepanek, kasutada mudelil lühemat perioodi, mis projektipõhiselt vastaks eeldatavale perioodile, mil toetus makstakse. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Tasandatud kulude puhul tuleb arvestada kulud ja toodangut käitise terve eluea jooksul, mil biomaatani tootetakse. Tasandatud kulude kasutamise niuse tuleneb GBER määruse artiklist 43 lg 5-st. Mudelil lühema perioodi kasutamisel saadakse tulemusena moonutatud tasandatud kulud, mis ei vasta ühtluri praktikale. Seetõttu ettepanekut, kui selle sisu on käitise elueast lühema perioodi aluseks võtmine, ei arvestata, kuna antud 100 skoop on hinnata hetkel kehtiva biomaatani tegevustootuse tootmisemeed vastu GBER 651/2014 määrust ning ettepanek on seotud üleüldise tootmiseme lähemisisisiga.	Jätta metoodika muutmata.
9	Investori vaates on praegu kehtiv tootmisemeed tulenevalt lühiajalisusest oma olemuselt pigem investeringutoetus, mille välja maksimise aluseks on reaalne tootang. Praeguse info kohaselt on Eleringi poolt makstav toetus ammenudunud hiljemalt 2022 esimese poole. Meie ettepanek on maksta igale projektile tootist mitte rohkem kui tootatud investeringu ulatuses. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Metoodika eesmärk on hinnata hetkel kehtiva biomaatani tegevustootuse tootmisemeed vastu GBER 651/2014 määrust ja luua loovahend, kuidas kontrollida antava riigibiidi vastavust Euroopa Komisjoni nõuetele. Väljajootud ettepanek ei ole seotud antud metoodikaga vaid üleüldise tootmiseme lähemisisisiga, mis ei ole antud analüüsi skooobis.	Jätta metoodika muutmata. Suunata kõusimis ja ettepanek meelme väljajootajale.
10	Mudel eeldab, et biogaasijaamade eluiga on 20 aastat. Saadmete eluiga on projektides erinev, see sõltub suuresti sellest, mis looraineid kasutatakse. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Kommentaar on arvesse võetud ning metoodikas on välja loodud, et käitised jagunevad kasulike eluigade järgi kolme gruppi - käitised, mille eluiga on 20 aastat, 15 aastat ning 10 aastat. Iga grupi puhul võetakse arvesse kulud tema kasuliku eluea jooksul ning neile kohalduv ka erinev maksimaalne tasuväär.	Muudatustega on arvestatud vastavalt teekunud tagasisidele.
11	Tootluse beeta - juhul, kui biomaatani tootjatele kehtiks tootmisemeed, kus tulud on tagatud pikaajaliselt, võiks väita, et beeta on tõesti ühest väiksem. Reaalses elus on tulu tase tagatud pigem järgmiseks 18 kuuta, samuti võib olla suureks riskiks nt looraine kättesaadavus. See tähendab, et beeta väärtus peaks olema suurem kui üks. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Tootluse beeta peegeldab volatilisust (ku stabiilne on aktsia sektor), mida vähem on ettenägematud muutusi ja stabiilsam on sektor seda madalam on volatilisus. Turupraktikas lähtudes on taastuvenergia sektor võrdlemiselt stabiilne, kuna põhivara on enamjaolt valmis ehitatud ja toetuste väljamaksmise perioodid on regulatiivseti paika seatud ning ette leada. Tädmine, et toetused lõppevad järgneva 3 aasta jooksul ning selle asemel võetakse kasutusele statistika müük on hetkel olemas ning ei ole ootamatu risk, millega turuosalistest ei olnud võimalik arvestada.	Jätta metoodika muutmata.
12	Võla-omakapitali suhe eeldab kindlasti samuti suuremat omakapitali osakaalu. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Antud arvutuse kasutatav võla-omakapitali suhe (D/E 81.47%) arvestab, et eeldatav laenu osakaal kapitali struktuuris on konservatiivne ning moodustab ainult 44,9%.	Jätta metoodika muutmata.
13	Mudel töötab üksnes juhul, kui tegu on integreeritud opereerimise mudeliga, st biogaas tootmine ja puhastamine toimub ühes ettevõttes. Kui biogaas tootmine ja puhastamine toimuvad eraldi ettevõtetes, siis ei ole antud mudeli õigusjärne tulemus tagatud. Sõltuvalt loorainest on tootbiogaasi tootmise hind erinev, stabiilse ja homogeense looraine puhul madalam, põllumajandus ja biogäärmelne looraine puhul kõrgem. Jätkumisele keskmise tootbiogaasi tootmisemeed võtmine mudelisse ei ole õige. Ettepanek, kokku saadud toetus peab olema korrelatsiooniliselt algselt tehtud investeeringuga. (Eesti Biogaas OÜ, Vinni Biogaas OÜ, Tartu Biogaas OÜ, Oisu Biogaas OÜ)	Metoodika eesmärk on hinnata hetkel kehtiva biomaatani tegevustootuse tootmisemeed vastu GBER 651/2014 määrust ja luua loovahend, kuidas kontrollida antava riigibiidi vastavust Euroopa Komisjoni nõuetele. Ettepanek edusid toetuse suurus algea investeeringuga ei ole seotud antud metoodikaga vaid üleüldise tootmiseme lähemisisisiga, mis ei ole antud analüüsi skooobis. Kuna metoodika eeldab projektide individuaalset hindamist, siis tootbiogaasi hinna turutingimusele vastamise puhul tuleb igat juhumi hinnata eraldi.	Jätta metoodika muutmata.